

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ

ਭੰਡਾਰੀ ਸੀ.ਜੇ. ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ

ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਐਮ.ਐਸ.ਟੀ. ਨੰਦ ਕੋਰ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1956 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 318.

ਕਸਟਮ (ਪੰਜਾਬ) ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ-ਪੁੱਤਰ ਰਹਿਤ ਵਿਧਵਾ-ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਸੰਧੂ ਜੱਟ-ਰਿਵਾਜ-ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਸਬੂਤ-ਦਾ ਮੁੱਲ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਸੰਧੂ, ਜੱਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਰਹਿਤ ਵਿਧਵਾ ਆਪਣੇ ਹਰ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲੇ ਰਿਵਾਜ ਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਬੂਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਪਰਸੋਤਮ ਸਰੂਪ, ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਮਿਤੀ 7 ਜਨਵਰੀ, 1956 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ, ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਗੋਪਾਲ ਕੋਹਲੀ, ਸਬ-ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਮੁਕਤਸਰ, ਮਿਤੀ 27 ਜੁਲਾਈ, 1955 ਤੱਕ, ਨੂੰ ਸੋਧਦੇ ਹੋਏ। ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਿ ਮੁਦਈ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਬਦਲੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ 1/4 ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 3 ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

ਐਚ ਐਲ ਸਰੀਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਐਚ ਐਲ ਸਿਬਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ।

ਫੈਸਲਾ

ਸੀ.ਜੇ. ਭੰਡਾਰੀ, ਸੀ.ਜੇ.-ਇਹ ਅਪੀਲ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਸੰਧੂ ਜਾਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਰਹਿਤ ਵਿਧਵਾ ਆਪਣੇ ਹਰ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ?

ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਧਾਰਨ ਹਨ। ਜਨਵਰੀ, 1954 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਮੁਕਤਸਰ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕੰਨਿਆਵਾਲੀ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਤਿੰਨ ਵਿਧਵਾਵਾਂ, ਤਿੰਨ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ 1,336 ਕਨਾਲ 7 ਮਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਪਲਾਟ ਛੱਡ ਗਿਆ। 13 ਅਗਸਤ, 1954 ਨੂੰ, ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡੀ ਗਈ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ, ਅਰਥਾਤ, ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਲਈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਤਿੰਨ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਬਦਲੇ ਛੱਡੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ 16ਵੇਂ ਹਿੱਸੇ

ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ, ਪਰ ਮਾਣਯੋਗ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਆਏ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਿੰਨ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਸੀ। ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਉਕਤ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ 14ਵੇਂ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਨੇ ਕਿ 12 ਜਾਂ 13 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਲੜਕਾ ਹੈ, ਇਸ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰਾਂਤ ਦਾ ਆਮ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਰਿਵਾਜ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੈਟੀਗਨ ਦੇ ਕਸਟਮਰੀ ਲਾਅ ਦੇ ਡਾਇਜੈਸਟ ਦੇ ਪੈਰਾ 16 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਇੱਕ ਮਰਦ ਵੰਸ਼ਜ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਵਿਧਵਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਦੁਕਵੀਂ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਵੰਸ਼ਜ ਜਿਉਂਦੀ ਵਿਧਵਾ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਹੈ। ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਤਨੀ ਦੀ। ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਮ ਰਿਵਾਜ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਿਵਾਜ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸ੍ਰੀ ਐੱਮ.ਐੱਮ.ਐੱਲ. ਕਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਕਸਟਮਰੀ ਲਾਅ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੰਬਰ 35 ਦੇ ਜਵਾਬ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ:-

"ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਧਵਾ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁੱਤਰ ਰਹਿਤ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਭਿੰਨਤਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

(i) ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਰਹਿਤ ਵਿਧਵਾ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਜਾਇਦਾਦ ਛੋਟੀ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਜਾਇਦਾਦ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਉਸ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ:

ਗਿੱਲਾਂ (ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ), ਜ਼ੀਰਾ, ਮੁਕਤਸਰ ਅਤੇ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਦੇ ਸਿੱਧੂ, ਇੱਕੋ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਜ਼ੀਰਾ ਅਤੇ ਮੇਗਾ ਦੇ ਖੇਸੇ ਅਤੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਅਤੇ ਮੇਗਾ ਦੇ ਫੁਟਕਲ ਜੱਟ, ਨਥਾਣਾ ਦੇ 11 ਭਾਈਕੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਿੱਧੂ;

(ii) ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ:-ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਦੇ ਗਿਲ, ਸੰਧੂ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਖੇਸੇ, ਮੇਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਬਾਗੜੀ ਕੁਮਹਾਰ, ਮੁਕਤਸਰ ਅਤੇ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਦੇ ਮਹਿਮਾਂ।

ਬਾਕੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਦੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਪਹਿਲਾ ਬਿੰਦੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੈਰੇ (1) ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਪੈਰਾ (ii) ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੈਰਾ (1) ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜ਼ੀਰਾ, ਮੁਕਤਸਰ ਅਤੇ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਦੇ ਸਿੱਧੂਆਂ ਦੀ ਰੀਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਸੰਧੂਆਂ ਨਾਲ ਜਿਸ ਨਾਲ ਧਿਰਾਂ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਪੈਰੇ (ii) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਦਈ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਸਰੀਨ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪੈਰੇ (ii) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਰੀਤ ਕੇਵਲ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਸੰਧੂਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਪਰ ਵਿਦਿਆਲੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਤਹਿਸੀਲ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸੰਧੂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ਼ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਰਿਵਾਜ "ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਦੇ ਗਿਲਾਂ" ਅਤੇ "ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਖੇਸਾ" ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਸੰਧੂਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪੰਜ ਤਹਿਸੀਲਾਂ ਦੇ ਸੰਧੂ ਇਸ ਰੀਤ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਦੇ ਹਨ।

ਸਵਾਲ 35 ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਿਵਾਜ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਇਬ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸ਼ਾਮ ਕੌਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (A..Mi. ,192.0 Lah. 829), ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਸੰਧੂ ਜੱਟਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿਵਾਜ ਦੀ ਹੋਂਦ ਹੈ। ਪੁੱਤਰ-ਰਹਿਤ ਵਿਧਵਾ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਤਰੇਏ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾ ਮਹਾਦੇਓ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਾਬੋਹਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (A.I.R. 1939 AIL 82#) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਬੂਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ ਦੇ ਸਬੂਤ ਲਗਭਗ ਛੇ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਬੀਲੇ ਦੀਆਂ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਆਪਣੇ ਮਤਰੇਏ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਨ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਮਝੌਤਿਆਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਕਰੀਜ਼ ਕਸਟਮਰੀ ਲਾਅ ਦੇ ਪੰਨਾ 93 'ਤੇ ਮੁਕਤਸਰ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਧੂ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਦੋ ਪਤਨੀਆਂ ਸਨ। ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਇੱਕ ਔਰਤ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਬੇਅੋਲਾਦ ਸੀ। ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਇੰਤਕਾਲ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ 251 ਕਨਾਲ 19 ਮਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਉਸ ਦੀ ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ 3,120 ਕਨਾਲ 13 ਮਰਲੇ ਸੀ, ਇਹ ਉਦਾਹਰਣ ਬੇਸ਼ੱਕ ਬੇਟੇ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਰਿਵਾਜ-ਏ-ਆਮ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਿਵਾਜ ਦੇ ਉਲਟ ਅਤੇ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਤ ਹੈ। ਛੇ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਉੱਤੇ ਪਹਿਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਾਂਗਾ ਅਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਾਂਗਾ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਕ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮੀਨੂੰ ਬਾਲਾ